

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Компонента освітньої програми – вибіркова (3 кредити)

Освітньо-професійна програма	Українська мова та література
Спеціальність	014 Середня освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) філологічного факультету
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Гуцуляк Тетяна Євгенівна – доктор філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=193
Контактний тел.	+0372-58-48-32
E-mail:	t.gutsuliak@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2755
Консультації	понеділок з 14.30 до 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс „*Основи наукових досліджень*” належить до вибіркової дисципліни у підготовці студентів-філологів третього року навчання. Теоретичне та практичне спрямування навчальної дисципліни передбачає вироблення у студентів дослідницьких навичок та вмінь. Опанування курсу сприятиме розумінню важливості наукових досліджень для розвитку української лінгвістики ХХІ ст., формуватиме знання про основні етапи та напрями, пов’язані з її становленням і сучасним станом.

Тематичне наповнення навчальної дисципліни готує студентів до підготовки власних наукових досліджень у вигляді курсових та дипломних проєктів, тез наукових доповідей для участі в конференціях; до вміння дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики в навчальній та науково-дослідній діяльності.

Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методику проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці студентів третього курсу до науково-дослідної

роботи та формувати цілісне розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства й науки загалом.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Змістовий модуль 1. ВИДИ І ФОРМИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ. СТРУКТУРА НАУКОВИХ РОБІТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ЇХ ВИКОНАННЯ	
Тема 1	Види і форми науково-дослідної роботи. Типологія наукових робіт
Тема 2	Бібліографічні покажчики – важливе джерело для підготовки наукових досліджень
Тема 3	Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт. Принципи дотримання академічної доброчесності
Тема 4	Структура вступної частини курсової роботи. Визначення актуальності наукового дослідження, його об'єкта та предмета. Специфіка джерельної бази наукових досліджень
Тема 5	Особливості роботи з науковими джерелами. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури. Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських академічних установ
Тема 6	Методи лінгвістичних досліджень. Корпусо-базований підхід до вивчення мовних явищ
Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВОЗНАВЧОЇ НАУКИ	
Тема 7	Розвиток українського мовознавства в кінці ХІХ – першій половині ХХ ст.: наукові напрями, проблеми досліджень, наукові постаті
Тема 8	Історія нормування української літературної мови: від часу „харківського пра-вопису” до сьогодення. Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича у процесах нормування української мови
Тема 9	Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії наук (1918 р) (Національної академії наук України від 1994 р.). Мовознавчий напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ)
Тема 10	Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України

	Основні проблеми лінгводидактичних досліджень: їх систематизування та аналіз
Тема 11	Розвиток мовознавчих студій в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича: історія та сучасність

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Викладання та вивчення курсу здійснюватиметься за допомогою (1) **освітніх технологій**, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу (*особистісно орієнтована технологія навчання*) з використанням технологій розвивального навчання; інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань; (2) освітніх технологій, спрямованих активізувати та інтенсифікувати діяльність студентів (*дослідницькі технології; технології проблемного навчання; технології самоосвіти*); (3) освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких **методів**: організації навчально-пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди; узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та методу опрацювання наукових джерел.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного контролю: 1. Модульні контрольні роботи. 2. Усні відповіді студента. 3. Письмові індивідуальні завдання з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату Unicheck).

Форма підсумкового контролю – *залік*.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерії успішного оцінювання передбачають, що здобувачі вищої освіти отримуватимуть мінімальні бали за кожен запланований результат навчання.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися політики академічної доброчесності, яку регламентують такі документи:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi->

[kodeks-chernivetsko-ho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-a-fedkovycha/](#);

- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu/>.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бук С. Н. Основи статистичної лінгвістики: Навчально-методичний посібник / Відп. ред. проф. Ф. С. Бацевич. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 124 с. URL: <https://victana.lviv.ua/biblioteka/98-matematychna-linhvistyka/462-buk-s-n-osnovy-statystychnoi-linhvistyky>.
2. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний покажчик у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
3. Євтушенко Н. І. Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу „Києво-Могилянська академія”*. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdufm_2014_221_209_7.pdf
4. Жуковська В. В. Лінгвістичний корпус як новітній інформаційно-дослідницький інструментарій сучасного мовознавства. URL: http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/22.pdf
5. Записки Наукового товариства імені Шевченка („Записки НТШ”). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/
6. Журнал „Дивослово”. URL: <https://dyvoslovo.com.ua/>
7. Журнал „Мовознавство”. URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>
8. Журнал „Культура слова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/INSTITUTES/IUM/E-LIBRARY/KS/Pages/default.aspx>
9. Журнал „Українська мова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/ukrajinska-mova/Pages/default.aspx>
10. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/departments/info/?ci_locationid=4
11. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/history.html>
12. Історія Інституту української мови НАН України. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>
13. Кісс Н, Шумицька Г. Соціолінгвістичний метод мовної біографії та практика його застосування на Закарпатті. *Соціальне у мові та мова в соціумі: монографія на пошану доктора філологічних наук, професора Лариси Масенко / О. Доценко, М. Жуйкова, Н. Кісс [та ін.]; наук. ред. та упоряд. Н. Ясакова.*

Київ: НаУКМА, 2023. С. 83–134. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f98008dd-89a2-4ebb-985e-94852ede74a8/content>

14. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України*/ Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi.
15. Лексикографічний бюлетень. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/lb/Pages/default.aspx>
16. Лучик А. А. Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf
17. Методи лінгвістичних досліджень. URL: <http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521>
18. Мірошник С. І. Послідовність організації та категоріальний апарат учнівського наукового дослідження (на прикладі досліджень у філології та мистецтвознавстві). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2775.
19. Науковий збірник „Діалектологічні студії” Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>.
20. Нідзельська Ю. М. Концептологія як провідний напрям сучасної лінгвістики. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 4. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_4_33.pdf.
21. Словники України on-line. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>.
22. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2001. URL: 168 с. URL: <http://nk.in.ua/pdf/1201r.pdf>.
23. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>.
24. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>
25. Українська мова і література в школах України: щоміс. наук.-метод. та літ.-мистец. журн. / М-во освіти і науки України, ДІВП вид-во „Пед. преса”; голов. ред. С. Караман. Київ: Педагогічна преса, 1999. Виходить раз на два місяці. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21
26. Чемеркін С. Г. Глобалізація і сучасні лінгвістичні процеси *Мовознавство*. 2013. № 1. С. 59–65. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/MoZn_2013_1_9.pdf
27. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. *Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою* / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. *Записки НТШ / Іст.-філософ. секція*. Т. 73.

URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/Zapysk_y_Tom_173_Zbirnyk_na_poshanu_ukrainskykh_uchenykh

28. Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу „Основи академічного письма”. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>

Детальну інформацію про вивчення курсу «*Основи мовознавчих досліджень*» висвітлено в робочій програмі навчальної дисципліни

<https://drive.google.com/file/d/1gHdvrJugPHuGolNRttMTqhH4Je6qa9H2/view?usp=sharing>